

pacientů, kteří mají reálnou šanci na vyléčení,“ říká. „Snažíme se skutečnost příliš nezlehčovat, aby pacient léčbu nepodcenil. Poněkud opatrnější jsme při sdělování prognózy, zvláště je-li špatná. Myslím si, že lékař má říkat pravdu, ale vždy také dávat pacientovi naději.“

Rovnou s diagnózou tedy pacient uslyší výčet možných léčebných postupů. Bezprostřední reakce při sdělení diagnózy se prý nemění, jsou dané podstatou toho kterého člověka. Ale změnila se informovanost populace a míra, s jakou o sebe lidé pečují. „Dříve také drtivou většinu pacientů nezajímalo, jak je lékař bude léčit, neptali se na to a lékař jim to neříkal. Dnes pacienti přicházejí s mnoha informacemi, třeba z internetu,“ srovnává onkolog. „Skutečnost, že se lidé zajímají o své zdraví, je pozitivní – z pacienta se tak stává náš partner. Jiným problémem je nízká kvalita řady internetových stránek. Úkolem odborníků je připravit webové portály, kde pacienti naleznou garantované a správné informace, které jsou v souladu s poznatky současné vědy. Výhodou je, že odborné společnosti dnes připravují doporučené postupy pro jednotlivé typy nádorových onemocnění. Taková doporučení například připravuje i Evropská urologická společnost – sám se aktivně podílím na materiálech o nádorech močového měchýře.“

Nemoc vysokého věku

Když před pětatřiceti lety Marek Babjuk s medicínou začínal, velkou část nádorů prostaty na urologii zachytili až ve chvíli, kdy měl pacient metastáze. Dnes se díky krevním testům a měření PSA, a tedy zachycení rakoviny prostaty už v raném stadiu drtivá většina pacientů uzdraví.

Věk člověka se za posledních sto let skokově zvýšil a s ním i pravděpodobnost, že se setká s některým z nádorových onemocnění.

„Je to tak, například rakovina prostaty je rakovinou vysokého věku. Když byly vyšetřovány prostaty mužů ve věku nad osmdesát let, kteří zemřeli na nějaké jiné onemocnění, úrazy, infarkty a podobně, zjistilo se, že více než polovina z nich měla v prostatě ložiska rakovinného charakteru,“ říká. „Proto jeho nález u muže, kterému je více než osmdesát, většinou nepředstavuje ohrožení života. Jinak je tomu ale u mladých mužů – zde musíme onemocnění aktivně diagnostikovat a léčit tak, abychom jim umožnili dožít se vysokého věku.“

Zvyšující se výskyt nádorových onemocnění je smutnou realitou. Moderní medicína dělá maximum pro to, aby dopady na lidský život byly minimální. Na druhou stranu skutečnost, že žijeme déle, by měli lidé přijmout i s tím, že je to něčím vykoupeno. „Myslím si, že pokora vůči životu je nesmírně důležitá,“ uzavírá Marek Babjuk. „Jezdím rád do zemí, kde se lidem nedaří tak dobře jako nám. Taková zkušenost mě pokaždé vrací k tomu, vážít si všeho, co máme.“

CO JE RAKOVINA

Jde o nádorové onemocnění sdružující různorodou skupinu chorob, při nichž se jistá populace vlastních buněk v těle nekontrolovatelně rozrůstá. Za normálních okolností jsou buňky organismu schopny svoji mutaci odhalit a opravit či se zlikvidovat. Bujení buněk může být neškodné, ale také může organismus zahubit – to když se nádor rozroste do okolí a začnou vznikat vzdálená ložiska, tzv. metastáze.

KUŘÁCI NELITUJÍ

Když nedávno přišla do jeho ordinace rodina s nemocným dědečkem, všiml si, že se všichni její členové snaží nepříjemnou diagnózu před pacientem utajit. „Hlavně to dědečkovi neříkejte, on by tu diagnózu neunesl,“ žádali ho členové rodiny. Nejraději by prý nechali odstranit všechny nápisy onkologie, aby zahladili stopy, do jaké že ordinace jej přivedli. Dědeček však už dlouho viděl, jak kolem něj všichni chodí po špičkách a že se s ním něco děje. Onkologovu diagnózu tak nakonec přijal s úlevou. Skončila tím jeho nejistota a chození kolem horké kaše. Teď věděl, na čem je a že se konečně začne léčit.

„Někdy se stává, že rodina se diagnózy bojí mnohem víc než samotný nemocný. V dnešní době není rakovina nebo zhoubné bujení nic, co by se mělo utajovat,“ říká k nedávnému případu Luboš Petruželka, přednosta onkologické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice 1. LF UK v Praze, který patří mezi největší kapacity v oboru. „Ale pokud někomu chceme léčbu poskytovat, tak svou diagnózu musí znát. Přece mu nebudu dávat injekce a říkat, že to jsou vitaminy.“

Utajovaná nemoc

Snaha rodiny utajit diagnózu před dědečkem je připomínkou, kolik už toho mají čeští lékaři v boji s rakovinou za uplynulá desetiletí za sebou. Když byl Petruželka ještě začínajícím onkologem, panoval v tehdejších Československu tuhý komunismus a stejně, jako tomu bylo u rodiny z jeho vyprávění, se onemocnění zatajovalo před pacientem obecně – a nejen to nádorové. Všechny zdravotní informa-

**Prof. MUDr.
LUBOŠ PETRUŽELKA, CSc.**

Přednosta Onkologické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice a Ústavu radiační onkologie v Praze na Bulovce. Spoluzakládal středoevropskou iniciativu organizující Central European Lung Cancer Conference, jež se poprvé konala roku 1992 v Praze, a je členem středoevropské skupiny Central European Cooperative Group.